

**Y Pwyllgor Iechyd a
Gofal Cymdeithasol**

**Health and Social Care
Committee**

**Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc
ac Addysg**

**Children, Young People
and Education Committee**

Senedd Cymru

Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN
SeneddIechyd@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddIechyd
SeneddPlant@senedd.cymru
senedd.cymru/SeneddPlant
0300 200 6565

Welsh Parliament

Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN
SeneddHealth@senedd.wales
senedd.wales/SeneddHealth
SeneddChildren@senedd.wales
senedd.wales/SeneddChildren
0300 200 6565

Lynne Neagle AS

Y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant.

Llywodraeth Cymru

11 Gorffennaf 2022

Annwyl Lynne

Iechyd meddwl a llesiant: Argymhellion y Pwyllgor

Yn ystod y Bumed Senedd, gwnaeth y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon, a'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg waith eang a sylweddol ar iechyd meddwl a llesiant pobl Cymru. Rydym yn bwriadu, drwy waith ein pwyllgorau yn y Chweched Senedd, adeiladu ar waith ein rhagflaenwyr ar y materion pwysig hyn.

Gan fod cylchoedd gwaith ein Pwyllgorau yn gorgyffwrdd o ran iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc, rydym yn ysgrifennu ar y cyd i ofyn am y wybodaeth ddiweddaraf am argymhellion ein rhagflaenwyr.

Byddem yn ddiolchgar pe gallech ymateb i'r materion a godir yn yr atodiad erbyn **1 Medi 2022**.

Yn gywir

Russell George AS

Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gofal
Cymdeithasol

Jayne Bryant AS

Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg. We welcome correspondence in Welsh or English.

Atodiad: Cais am Wybodaeth

Er mwyn llywio gwaith ein Pwyllgorau ar iechyd meddwl a llesiant, ar gyfer pob un o'r adroddiadau a restrir isod, byddem yn croesawu:

1. Arwydd o ba argymhellion y mae Llywodraeth Cymru yn eu hystyried sy'n dal heb eu gweithredu a ble y mae angen rhagor o weithredu, ac a oes unrhyw rwystrau i roi'r rhain ar waith, ac os felly, beth yw'r rhwystrau hynny.
2. Sut mae gwaith Llywodraeth Cymru i roi'r argymhellion ar waith yn cyfrannu at fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd meddwl.

Byddem yn ddiolchgar pe gallem gael eich ymateb erbyn **1 Medi 2022**.

Adroddiadau'r Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon

Parhaodd Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon y Bumed Senedd i ganolbwyntio'n benderfynol ar iechyd meddwl. Yn ogystal ag edrych ar faterion yn ymwneud ag iechyd meddwl drwy gydol ei waith craffu ar gyllidebau Llywodraeth Cymru, ei waith craffu cyffredinol ar Weinidogion Iechyd a gofal cymdeithasol, a'i waith arall ar ymchwiliadau, cynhaliodd y Pwyllgor ymchwiliadau ar y canlynol:

- Unigrwydd ac unigedd (Rhagfyr 2017)
Gwnaeth yr adroddiad chwech argymhelliad, gan gynnwys: yr amserlenni ar gyfer datblygu strategaeth unigrwydd ac unigedd; dull trawsadrannol (yn enwedig mewn perthynas â dementia a gofalwyr); asesu effaith unigrwydd ac unigedd ar iechyd meddwl a'r effaith ddilynol ar wasanaethau cyhoeddus; gweithio gyda'r sector gwirfoddol i sicrhau sefydlogrwydd cyllid; gwerthuso effaith cysylltiad rhwng cenedlaethau; ac ymgyrch codi ymwybyddiaeth i newid agweddau a mynd i'r afael â stigma. Yn ei hymateb ym mis Chwefror 2018, derbyniodd Llywodraeth Cymru bedwar o'r argymhellion, a derbyniodd ddau yn rhannol.
- Defnydd o feddyginiaeth wrthseicotig mewn cartrefi gofal (Mai 2018)
Gwnaeth yr adroddiad un ar ddeg o argymhellion, gan gynnwys: gwella dulliau casglu a chyhoeddi data; cydymffurfio â chanllawiau NICE; asesiadau gofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ar gyfer pobl â dementia; materion yn ymwneud ag adolygiadau meddyginiaeth; mynediad at weithwyr proffesiynol perthynol i iechyd; hyfforddiant gofal dementia; ac adolygiad o lefelau a phriodoldeb y defnydd o feddyginiaeth wrthseicotig ar gyfer pobl â dementia mewn gofal eilaidd. Yn ei hymateb ym mis Gorffennaf 2018, derbyniodd Llywodraeth Cymru, neu derbyniodd mewn egwyddor, ddeg o'r argymhellion, a gwrthododd un. Darparodd Ysgrifennydd y Cabinet ragor o wybodaeth yn ddiweddarach yr un mis.

- Atal hunanladdiad “Busnes Pawb”** (Rhagfyr 2018)

Gwnaed 31 o argymhellion yn yr adroddiad, gan gynnwys: hyfforddiant atal hunanladdiad a hyrwyddo adnoddau presennol; gwerthuso a chyflwyno mentrau atal hunanladdiad a llwybrau atgyfeirio; cydraddoldeb iechyd meddwl a chorfforol; model brysbennu Cymru gyfan yn lleoli nyrsys seiciatrig cymunedol yn ystafelloedd rheoli'r heddlu; gofal dilynol ar ôl rhyddhau; amseroedd aros ar gyfer therapiau seicolegol; strategaeth a llwybr hunanladdiad ôl-ymyrraeth; ymgysylltu â phobl sydd â phrofiad personol o syniadau hunanladdiad, goroeswyr ymdrechion hunanladdiad a phobl sydd wedi cael profedigaeth oherwydd hunanladdiad; camau gweithredu wedi'u targedu ar gyfer grwpiau sy'n wynebu risg, gan gynnwys dynion, ffermwyr, myfyrwyr a charcharorion; ystyriaethau ar gyfer awdurdodau cynllunio; adrodd yn y cyfryngau; diogelwch ar-lein; llywodraethu; a chyllid. Roedd yr adroddiad hefyd yn cefnogi argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg yn ei ymchwiliad Cadernid Meddwl. Yn ei **hymateb** ym mis Ionawr 2019 derbyniodd Llywodraeth Cymru 21 o'r argymhellion yn llawn, a derbyniodd wyth arall mewn egwyddor. O'r ddau argymhelliad arall, derbyniwyd rhai elfennau yn llawn, ac eraill mewn egwyddor.
- Iechyd meddwl yng nghyd-destun plismona a dalfa'r heddlu** (Hydref 2019)

Gwnaed un ar ddeg o argymhellion yn yr adroddiad, gan gynnwys: cadw o dan y Ddeddf Iechyd Meddwl; gweithio mewn partneriaeth rhwng yr heddlu a gwasanaethau iechyd; ymyrraeth gynnar, argyfwng iechyd meddwl a gofal y tu allan i oriau; casglu a chyhoeddi data; cynllunio gofal a thriniaeth; trawsgludiad; a Grŵp Sicrwydd Concordat Gofal Argyfwng Iechyd Meddwl. Yn ei **hymateb** ym mis Rhagfyr 2019 derbyniodd Llywodraeth Cymru saith o'r argymhellion yn llawn, tri argymhelliad mewn egwyddor, a gwrthododd un argymhelliad.
- Ymchwiliad i effaith Covid-19, a'r modd y mae'n cael ei reoli, ar iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru: Yr effaith ar iechyd meddwl a llesiant** (Rhagfyr 2020)

Gwnaeth yr adroddiad 15 o argymhellion, gan gynnwys: cynllunio ar gyfer yr effaith iechyd meddwl tymor byr a hirdymor ar y boblogaeth a'r gweithlu iechyd a gofal cymdeithasol; monitro'r effaith ar hunan-niweidio a hunanladdiad; y datgysylltiad rhwng sicrwydd byrddau iechyd a phrofiadau cleifion; y gyfres ddata graidd ar iechyd meddwl; fframwaith gofal profedigaeth; a gwerthuso ar frys y ddarpariaeth gwasanaeth iechyd meddwl digidol o bell. Roedd yr adroddiad hefyd yn ailadrodd argymhellion a wnaed yn yr adroddiad Busnes Pawb ac adroddiad Cadernid Meddwl y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc ar iechyd meddwl a llesiant plant a phobl ifanc. Yn ei **hymateb** ym mis Chwefror 2021 derbyniodd Llywodraeth Cymru ddeuddeg o'r argymhellion yn llawn, a thri argymhelliad mewn egwyddor. Gwnaeth y Gweinidog Iechyd Meddwl, Llesiant a'r Gymraeg ar y pryd **ysgrifennu** at Bwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Bumed Senedd ym mis Mawrth 2021

i roi diweddariad manwl ar gynnydd yn dilyn yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad Busnes Pawb.

Adroddiadau'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Mewn [Datganiad yn y Cyfarfod Llawn](#) ym mis Ionawr 2017, dywedodd Lynne Neagle AS, cadeirydd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Bumed Senedd, fod aelodau'r Pwyllgor yn "hynod angerddol am ansawdd a darpariaeth gwasanaethau iechyd meddwl ar gyfer pobl ifanc". Cyflawnodd y Pwyllgor waith yn ymwneud ag iechyd meddwl plant a phobl ifanc a'u teuluoedd drwy gydol y Bumed Senedd, gan gynnwys fel rhan o'r ymchwiliadau a ganlyn:

- [Iechyd meddwl amenedigol yng Nghymru](#) (Hydref 2017) a [Iechyd meddwl amenedigol – gwaith dilynol](#)

Roedd yr [adroddiad](#) yn gwneud 27 o argymhellion, gan gynnwys bod Llywodraeth Cymru: yn sefydlu rhwydwaith clinigol a reolir dan arweiniad clinigwyr; yn sicrhau bod data cadarn yn cael ei gasglu a'i fonitro i ddeall lefel barhaus yr angen am gymorth iechyd meddwl amenedigol; yn creu Uned Mamau a Babanod yn ne Cymru; a'i bod yn edrych ar opsiynau gyda GIG Lloegr ar gyfer creu canolfan yng ngogledd ddwyrain Cymru. Yn ei [hymateb](#) gwrthododd Llywodraeth Cymru bedwar o'r argymhellion, derbyniodd bedwar mewn egwyddor, a derbyniodd 19 o'r argymhellion. Cynhaliodd y Pwyllgor waith dilynol i fonitro gweithrediad yr argymhellion hynny gan Lywodraeth Cymru rhwng mis Tachwedd 2018 a mis Mawrth 2021.

- [Cadernid Meddwl](#) (Hydref 2018) a [Chadernid Meddwl: Ddwy flynedd yn ddiweddarach](#) (Hydref 2020)

Gwnaeth [Adroddiad dylanwadol y Pwyllgor sef, Cadernid Meddwl](#) 28 o argymhellion. Ei "argymhelliad allweddol" oedd bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod lles a gwydnwch emosiynol a lles a gwydnwch meddwl ein plant a'n pobl ifanc yn flaenoriaeth genedlaethol benodedig. Roedd yr argymhellion eraill yn ystyried materion fel cymorth ar gyfer iechyd meddwl mewn ysgolion, gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol, gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS), atal hunanladdiad, gofal cleifion mewnol, gwasanaethau eiriolaeth a gwariant ar wasanaethau iechyd meddwl ac iechyd emosiynol. Yn ei [hymateb](#), gwrthododd Llywodraeth Cymru bedwar argymhelliad, a derbyniodd y gweddill yn llawn neu'n rhannol. Rhoddir sylw i gynnydd Llywodraeth Cymru yn erbyn yr argymhellion hynny ddwy flynedd ar ôl cyhoeddi'r adroddiad gwreiddiol yn adroddiad dilynol y Pwyllgor. [Cadernid Meddwl: Ddwy flynedd yn ddiweddarach](#).